

Prosjektets tittel		Prosjektperiode
Forekomst av båndlav – effekt av hogst?		01.03.2020 – 31.05.2023
Ansvarlig for prosjektet	Forfatter(e) av publikasjonen(e)	Nettsted/Litteratur
Erling Bergsaker	Reidar Haugan, Eivind Handegard, Ivar Gjerde, Hans Asbjørn Kårstad Sørli, Svein Harald Skjærstad, Diana Eckert, Erling Bergsaker.	
Prosjektleder	Samarbeidspartnere	
NORSKOG ved Erling Bergsaker	NIBIO, Viken Skog og Norges Skogeierforbund	
Finansieringskilder	Totalt bevilget beløp	
Skogbrukets utviklingsfond og Skogtiltaksfondet.	Total prosjektramme: 415.000 kr	
	Fra Skogbrukets utviklingsfond: 208.000 kr	
Hovedmål og delmål		
Opprinnelig hovedmål:		
Bidra til mer kunnskapsbasert regelverk eller retningslinjer for hogst der det er registrert forekomst av arten båndlav, slik at hogst i større grad kan gjennomføres uten at artens overlevelse svekkes.		
Sammendrag og konklusjon		
<p>Båndlav (<i>Usnocetraria oakesiana</i>) er en kritisk truet (CR) lavart i Norge, som primært er kjent fra Storebølingen ved Norefjell i Krødsherad. Båndlaven sin registrerte utbredelse har økt vesentlig de siste år. Det er funnet båndlav en rekke steder i Krødsherad, samt at den også har blitt funnet et sted i Valdres, noe som skaper utfordringer for skogbruket.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget om arten, dens utbredelse og ikke minst hva den tåler av påvirkning er begrenset.</p> <p>I prosjektet har vi med utgangspunkt i artens kjerneområde i Krødsherad, gjennomført en bestandsvis prøveflatebasert inventering av båndlavforekomsten, for et sammenhengende areal på 595 da, som grenser opp mot Surtebergflaget naturreservat. Vi har i tillegg for alle bestand registrert all relevant skoglig informasjon, som bl.a. vegetasjonstype, bonitet, alder/hogstklasse, treslagsfordeling, grunnflatesum. På dette grunnlag har vi kunnet analysere forekomst av båndlav, vurdert opp mot parametere som beskriver forholdene på voksestedet. Totalt 47 prøveflater på 50x50 meter er målt minn, med totaltelling av båndlavindivider.</p> <p>Det ble funnet til sammen 1750 båndlav-thalli i studieområdet fordelt på 131 substratenheter. Dette er langt flere individ enn det som fremkommer av observasjonene på Artskart. Både eldre og yngre individer var til stede. Av vegetasjonstyper i prøveflatene ble det funnet lyngskog, blåbærskog, gransumpskog, høgstaude, svak lågurt og lågurt. Fordelt på hogstklasser var båndlaven mest sjelden i hogstklasse 3 (figur 4), hvor den var til stede utelukkende på stubber og død ved. Båndlav ble funnet å grantrær, bjørk og svartor, men desidert vanligst på gran. Verken sure furutrær eller de mer basiske rikkbarkstrærne på motsatt side av skalaen hadde båndlav i prøveflatene. Båndlaven var fordelt på barken på levende trær, døde kvister på levende trær, stubber og lite nedbrutt liggende død ved.</p> <p>Resultatene tyder på at båndlaven har en vid økologisk nisje med et tyngdepunkt på barken til fattigbarkstrær på middels produktiv mark. Båndlaven var mer sjelden på de næringsrike vegetasjonstypene. Båndlaven er utvilsomt en lav som foretrekker bark på levende trær som substrat, og virker ikke kravstor til voksested. Det virker ikke som trærnes alder er styrende for båndlaven. Prosjektet viser at båndlaven ikke er en art som stiller særlig høye krav til miljøet. Båndlaven ble oftest funnet i blåbærskog, som er den vanligste vegetasjonstypen i skog på nasjonalt nivå.</p>		

Det bør være mulig å drive tilpasset skogsdrift i område med båndlav, forutsatt at det tas hensyn til forekmsten. Vår foreløpige skjøtsmessige anbefaling er at hogst i bestand der det finnes båndlav, gjennomføres som lukket hogst, hvor maksimum 50 % av grunnflaten tas ut og hvor det båndlavtrær prioriteres gjensatt.

I prosjektet er det gjennomført en forsøks hogst i område med båndlav. Oppfølging av denne hogsten og andre tilpassede hogster vil etter hvert kunne bidra til sikrere anbefalinger.